

# Zevní vyšetření (porodní asistence)

**Zevní porodnické vyšetření** slouží mimo jiné k odhadnutí délky těhotenství a ke zjištění polohy a postavení plodu v děloze. Zevní vyšetření může být **celkové**, při kterém posuzujeme těhotnou ženu jen zběžně očima, a **speciální**, které zapisujeme.

## Postup zevního vyšetření

Zevní vyšetření má danou souslednost, kterou bychom měli respektovat. Zevně vyšetřujeme v tomto pořadí:

1. **pohledem** (aspekce)
2. **pohmatem** (palpace)
3. **měřením** (metrie)
4. **poslechem** (auskultace)

## Vyšetření pohledem

Při vyšetření pohledem může žena ještě stát, nebo ji už položíme na vyšetřovací lůžko na záda. Bude nás zajímat následující.

### Tvar břicha

- **oválný**: vídáme u primipar,
- **kulovitý**: mívají multipary a vícečetná těhotenství (např. u dvojčat),
- **příčně ovoidní**: je typický pro příčnou polohu.

### Linea fusca

*Linea fusca* je pigmentovaná střední linie, která prochází od symfýzy mezi podbříškem a pupíkem. Jedná se o druh těhotenské pigmentace, která po porodu opět vymizí a ne všechny ženy ji mají.

### Pupeční jamka

- **proláklá**: Proláklou pupeční jamku mají ženy ještě před termínem porodu. Také se může jednat o malý plod v termínu,
- **vyhlazená**: Vyhlazenou jamku mají ženy kolem termínu porodu,
- **vystouplá**: Vystouplou jamku vídáme po termínu porodu nebo u velkého plodu.

### Strie

Strie neboli pajizévky vznikají v důsledku rychlého nabytí hmotnosti nebo rychlého růstu. Nejčastěji se nachází na břiše a na stehnech. Mohou mít různá zbarvení, podle kterých poznáme, jak staré strie jsou.

- **fialové strie**: jsou čerstvé, proto jim také říkáme *strie z tohoto těhotenství*,
- **stříbřité strie**: bývaly fialovými, ale už jsou staré a vybledly do stříbrna. Říkáme jim *strie z minulého těhotenství* nebo *perleťové*. Může se však jednat i o strie ze ztloustnutí ještě před těhotenstvím.

### Jizvy

Ke vzniku jizev mohlo dojít **po úrazu** nebo **po operacích**. Zjistíme okolnosti vzniku jizvy a zapisujeme je. Nesmíme zapomenout popsat, kde přesně se jizva nachází.

### Diastáza

Přímé břišní svaly se mohou během těhotenství rozestoupit kvůli vnitřnímu tlaku. Vnitřní orgány pak můžou vyhréznout mezi přímými břišními svaly. Oslabené místo pozorujeme od hrudní kosti až k pupku. Diastáza je patologický stav, kterého si pohledem ihned všimneme.

### Pupeční kýla



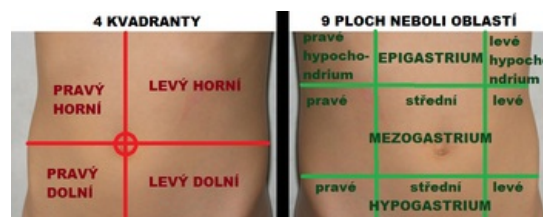
Zevní vyšetření



Linea fusca



Strie z tohoto těhotenství



**Jizvy:** Topografické rozdělení břišní stěny nám usnadní popis toho, kde přesně se jizva nachází. Např. jizva po S.C. ve středním hypogastriu.

Pupeční kýla neboli umbilikální hernie vzniká kvůli zvýšenému nitrobřišnímu tlaku během těhotenství. V místě pupku je břišní stěna oslabena, což je fyziologické a vyplývá to z anatomie břišní stěny. Není proto divu, že často dochází k patologickému přesunu orgánů z jeho přirozeného místa právě do místa pupku, čímž vzniká pupeční kýla.

### Poddajnost kůže

Ženu jemně štípneme do předloktí, vytvoříme tím kožní řasu a sledujeme, co se s ní stane. Pokud se řasa vrátí ihned zpět, znamená to, že je žena dostatečně hydratována. Pokud řasa pár sekund přetrvává, než se vrátí kůže zpět, znamená to, že je žena dehydratována a buňky kůže mají snížený turgor. Poddajnost kůže nám tedy vypovídá o stavu správné **hydratace** těhotné ženy.



### Hygiena

Pouhým pohledem jsme schopny zjistit, z jakých sociálních vrstev žena pochází. Špatný stav hygieny může také vypovídat o špatném psychickém stavu pacientky.

### Ochlupení

Pohledem zjistíme, zda má žena **typicky ženské ochlupení**. Pokud má náznaky mužského ochlupení, může se jednat o hormonální dysbalanci způsobenou endogenně (patologické procesy v těle ženy) nebo exogenně (farmaka).

## Vyšetření pohmatem

Pohmatem vyšetřujeme pomocí hmatů: Pawlikovy hmaty, Leopoldovy hmaty aj. U ženy vleže vyhmatáme fundus děložní, hrany děložní, hmatáme páteř a měkké části plodu a zjistíme, zda hmatáme hlavu či konec pánevní a hranou ruky vyhmatáme krční rýhu.

### DĚLOHA:

*Tvar dělohy:*

- ovoidní,
- hruškovitá,
- kulovitá.

*Uložení dělohy:*

- v dextroverzi (= v dx.),
- v sinistroverzi (= v sin.).

*Výška fundu děložního:*

Hodnotíme podle počtu prstů, o které je fundus (= FD) vzdálen od pupku (= P) či od processus xyphoideus (= PX). Např.: FD= 3/P (Fundus děložní dosahuje 3 prsty nad pupek.), FD= PX/4 (Fundus děložní dosahuje 4 prsty pod xyphoidní výběžek sterna.)

### PLOD:

U plodu určujeme polohu, postavení, držení a naléhání. *Poloha plodu (= situs):*

- podélná hlavičkou (=PPHL),
- podélná koncem pánevním (=PPKP),
- příčná,
- šikmá.

*Postavení plodu (= positio):*

- levé (= I.): přední (= obyčejné) a zadní (= méně obyčejné),
- pravé (= II.): zadní (= obyčejné) a přední (= méně obyčejné).

*Vstouplost naléhající části plodu:*

- nad vchodem pánevním,
- malým oddílem,
- velkým oddílem.

### ASPEKCE TĚHOTNÉ



**Vyšetření pohledem:** Vizuální pomůcka pro snadnější zapamatování.



**Zevní vyšetření:** Palpace dělohy a plodu.

Také bychom měli zhodnotit, zda se náhodou nejedná o kefalopelvický nepoměr.

# Vyšetření měřením

Měříme zevní pánevní rozměry a výšku fundu děložního.

## **Distantia bispinalis**

mezi trny kyčelními (= **26 cm**).

## **Distantia bicristalis**

mezi hřebeny kyčelními (= **28 cm**).

## **Distantia bitrochanterica**

mezi velkými chocholíky (= **31 cm**).

## **Conjugata externa**

mezi obratlem L5 a horním okrajem symfýzy (= **20 cm**).

Gravidometrie: měří vzdálenost fundu děložního od symfýzy. Naměřené číslo by mělo odpovídat týdnu těhotenství.

# Vyšetření poslechem

Ozvy plodu posloucháme přes břišní stěnu matky:

- naslouchátkem (fonendoskop, stetoskop),
- ultrazvukovým snímačem (fetální doppler, dopton),
- kardiokografem (zvukovografické CTG).

Posloucháme při PPHL vlevo a vpravo pod pupkem. U nižších týdnů těhotenství níž, čili blíže ke sponě stydké než k pupku. Při PPKP posloucháme vlevo a vpravo nad pupkem. Můžeme poslouchat téměř v jakékoli poloze, ale nejčastěji vleže na boku nebo vsedě.

# Odkazy

## Související články

- Vnitřní vyšetření (porodní asistence)
- Pánev
- Poloha, postavení a držení plodu
- CTG

## Použitá literatura

- ENDLICHEROVÁ, Jana. *Zevní vyšetření* [přednáška k předmětu Dovednosti v porodní asistenci 2, obor Porodní asistence, 1. lékařská fakulta Univerzita Karlova]. Praha. 2018.
- TISOVÁ, Markéta. *Zevní vyšetření* [přednáška k předmětu Dovednosti v porodní asistenci 2, obor Porodní asistence, 1. lékařská fakulta Univerzita Karlova]. Praha. 2018.
- KULHAVÁ, Miluše. *Zevní vyšetření* [přednáška k předmětu Primární a komunitní péče, obor Porodní asistence, 1. lékařská fakulta Univerzita Karlova]. Praha. 2018.
- ROZTOČIL, Aleš, et al. *Moderní porodnictví*. 2. vydání. 2017. ISBN 978-80-247-5753-7.
- HÁJEK, Zdeněk, Evžen ČECH a Karel MARŠÁL, et al. *Porodnictví*. 3. vydání. 2014. ISBN 978-80-247-4529-9.
- BINDER, Tomáš. *Porodnictví*. 1. vydání. 2015. ISBN 9788024628547.